

MAGDELĖ

RUDĖS Edvards

Auklėlė

Magdelės tievā bova šiuokėi tuokėi ūkininkā. Mama mērė, ka Magdelė soėjė pėnkė metā, vuo tievs bova palaiduots dā onkstiau. Bova grīna našlaitė ē nu mažū dėinū toriejė pradietė tarnautė pas gėntainius ē svetėmus.

Vāks bova lėisos, liūdno veidelio, ligo Dėiva Mūkelės. Akelies gīvā švėitė ožsėspīrėms, vuo bornelė bova nuapvalinta potniuoms i apaloma sodietuoms lūpeliems. Ana bova savuotėškā patraukli: vėsos veidielis galiejė beveizont pasėkeistė ē links mā sospindietė, vuo bornelė soksombietė jouko. Tik reikiejė anā kou nuors iduomiesnė pasakītė a itrauktė i kuoki nematīta ē negėrdieta žaidėma.

Pradiuo anā dounelė reikiejė ožsėdėrbtė stuovint pri maža vāka luopėšėlė. Magdelė pati toukart dā tebėbova maža ē vāka tegaliejė tiktā pasoupoutė.

– Lelioka iš luopėšėlė nekelk, i ronkas nejmik, tik douk pažistė tūti, – prisakė anā stuora ē dėkta šeimėninkė, eidama pri lauka darbū.

Pėrmuoji vėita bova netuolėi nu nomū, bet vės tėik tuoki mėnka vabala vīresniuojė sesou išleida iš nomū so suopolio šėrdie. Bet kėtuos išeitėis nebova– nomūs tou laiko lig privalgont jau ē jouduos dounas trūka. Anā jau bova apkīriejė ētont pas žmuonis darboutėis karto vestėis Magdelė...

Dabā mažuojė auklė kiorksuojė pri luopėšė, vuo ta botelka iš anuo kerties kišuojė kap kuoks karvės rags. Ana bova pripėlta skīstuos žėluos kuošėlės, vuo vākou ont kaklo bova ontmauts pradorto galo guminis tūtis. Botelka, ka nešvėrstom, luopėšė kertelie bova prispausta so puodėško.

Šeimėninkā Magdelė so lelioko liuob palėks vėsā dėinā. Anā bova pasakīta, kou ē kumet rėk padarītė.

– Je lelioks kriuoks, nesostuodama soupouk ē soupouk. Je vės tėik kriuoks, douk biški atsėgertė. Ka ožmėgs, neožmėršk nokaištė bolvės, vuo paskou ē asla parbrauktė. Kāp tuoki gaspadėnė vākštuios pu nešvarė truoba?..

Tuo truobuo bova trīs dėdėlė longā. Anėi bai-

siausė liuob trauktė Magdelės akis ē varė anou iš pruota. Ka tik vāks ožmėgs, ana tujau paplīkt ont zedliaus ē prikluo nuoselė pri stėkla. Kėimė auga dėdėlie lėipa, pu longās gargsiedamas krīpava rėibės baltas žousis, lakstė margas vėštas, tuoliau pėlkava k lietės, vuo ož anuos, je gerā klausīsies, galiejė gėrdietė, kāp taškuos ondou ē ūždamas sokas malūna gėrnas. Ė pru tou šurmuli aiškiausė gėrdiejuos, kāp šaukuo pri malūna sosėrinkė vākā...

Magdelė liuob siedies ont palongė ē lauks, kumet vākā atbiegs i kėima ē anā matont kou nuorintās pradies žaistė, so anou pasėrokous. Tas bolvės ana dā spies nokaištė ē truoba iššlous – dėina juk ēlga ē nier nikuokė struoka...

Bet vākams daug iduomiau bova pri malūna. Tėn vėsumet liuob stuovies vėžėmā so arklės, vākštuios vėsuokėi žmuonės. Ėe galiejė matītė, kāp biegdams ondou sok malūna tekini ē paskou, nokrėtės i opi, par akmėnis biegtuolin ē neš borbolus, baltas potas. Vākā laksta, vuo Magdelė lauk – ka tik anėi neužmėrstom šėndėin ėe ateitė...

Vėina dėina ana siediejė ē laukė, bet vākā neatbiega. Besiedint pradijė niornietė lelioks. Ka ons vėsā neatsėbostom, Magdelė pradijė anou soupoutė, vuo i galva vės linda mintis: „Kāp būtom gerā pabiegiuotė pu kėima, pasėgauditė so vākās, so Pranelio. Ons tuoks pruotings, daug kou žėna. Bet dielkuo šėndėin anėi neatbiegt i mūsā kėima?“ Anuos mintis notraukė dā daugiau pradijės zėrtė mažioks. Magdelė sopīkosi ikėša anam i bornelė tūti, smarkiau pasoupava ē lelioks viel ožmėga.

Magdelė, matīdama, ka kėimė nieka nier, kėba kaištė bolvės. Anuos bova dėdėlės, sunkės ē kol posė nokaišė, novarga pėrstā ē vėsa ronkelė. Ana paportėna, paportėna novargosė ronka ē viel kėba i darba. Ka lėngviau būtom laikītė, iš kreželė rinka ē kaišė mažesniuosės. Lelioks ramė mėiguojė. Pu kuožnuos nokaištuos bolvės ana vės biega pasėžvalgītė pru longa, bet kėimė vākū vėn nebova.

Nieka kėimė nematies ē pru galėni longa, kor pri pat pamata bova ožtverts kvietku daržielis, vuo tuoliau baltā židiejė bolvės. Bet gerā isėklausiosi Magdelė vės tėik gėrdiejė vākū alasa pri malūna. Klausīdamuos ana sogalvuojė: ka tik pabėngs kaištė bolvės, jims ē nobiegs tėn nosėplautė ronku.

Vakar pu pėitu, ka šeimėninkė bova išleidosi Magdelė i lauka, Pranielis ē vėsas mergātės prašė, ka

ana tonkiausiai atėtom pri malūna, bet Magdelė pasakė, ka negal – rėk kavuotė lelioka.

– Ka lelioks mėiguotom, aš galietiuo elgiau būtė laukė, bet ons nemėigt, – aiškėna sava draugams Magdelė.

– Vuo nakti a mėigt? – paklausė Pranielis.

– Mėigt. Ni prikeltė negal...

– Tā rėk oždongstītė longus, būs tomsie ė mėiguos, – pasiūluojė Pranielis.

– Ka nier so kou ė aš tėik aukštā neprigauno...

– Rėk leliokou ožrėštė akis, ka nieka nebmatītom, ė būs kap naktės...

– Arba so kou nuorintās ožlipdītė, – kou nuors miegėna sogalvuotė Untuoselė.

– Je. Geriausė – ožlipdītė, – pritarė ė Pranielis. – Nerėks nie galvuos keltė, nie lelioka jodintė...

– Bet aš netorio nikuokiū klejū, – abejuojė Magdelė.

– Narėk klejū, – saka Pranielis. – Mūsa tievėlis geramoujou poudeliou skilė ožlėpdė so douno. Tebstuov ė dabā. Tik dounas minkštėma rėk gerā so pėrštās išminkītė. Je douna kėita, beminkont ont anuos gal ondėns ontpėltė...

Magdelė tik spiejė dietėis i galva tus vākū patarėmus. Će viel išgėrda ana klikonti lelioka – viel reikiejė trauktėis nu longa. Šėp tėp vāka pavīka apramintė. Tumet šuoka šloutė truobuos. Asla bova plati, vuo šeimėninkė lėipė iššloutė ė pastalė, ė paluovius. Mergātė bešlounont ė kaktelė išrasuojė. Reikiejė skobietė vėskou padarītė, ka nepīktom; toukart par pėitus ė šėndėin išlės i lauka. Tik tik bėngė darba, kāp i kėima besėkavuodamė vėns nu kėta sogromiejė vākā. Pranielis bova pats greitiausis. Ons tujau atliekė pri longa, kažkou pasakė Magdelė, bet ana neėšgėrda. Dar paveiziejosi vāka, ana atėdarė truobuos ė premėnės doris ė išliekė pasėrokoutė ont pamata.

– Tā kuo, to Magdelė, neėšėiti? – klaus vėsė.

– Ka lelioks nemėigt, vėn atsėbund...

– No, ožlipdik akis ė išbiek, – saka Pranielis. – Je netorėt dounas, atnešio iš nomū...

– Torem ė mes patis, nerėk...

Vuos spiejė tus žuodius Magdelė pasakītė, pamatė parėtont pru kūtės gala šeimėninkė. Skota greitībies atgal i truoba. Lelioks tebmėiguojė. Šeimėninkė, pamatiusi, ka oždoutė darbā nodėrbtė, pagirė Magdelė ė išleida pri vākū. Galinti būtė, vo ka jau rėks, atės ė pašauks.

Vasaras žėidā. Vėngalė Bonipaca portėgrapėjė

Šeimėninkė vėrė pėitus elgā, tā Magdelė so vākās galiejė dūktė pu lauka lig valė. Vėsė bova sobrėdė i ondėni ė gaudė mažas žovelės, kavuojies, slinkėniejė, so lazdeliems varė kondi. Paskou Magdelė so mergātiems šuoka klecka, skelbė kara. Ruodavuo-tėis nebova laika, vuo ė nereikiejė – vākams, i krūva soėjos, ne kalbas galvuo liuob būs.

Paskou, jau pu keliū dėinū, ka prasėdiejė dėdlėjė ūkė vasaras darbā ė abodo šeimėninkā kiauras dėinas dėrba laukūs, Magdelė i lauka beliuob išbiegs tik trumpā valondelė, tumet, ka mėiguos lelioks. Vuo vākā vėn liuob atbiegs i kėima. Ka tik Magdelė anus pamatīs, šėrdelė liuob saltėnuos sals, akelies, veizont anā i toštė truobuos asla, pasėruodīs ašaras. Neliuob ni pri longa bepriėtė – nenuoriejė gildītė šėrdelės – i lauka vės tėik juk išėitė negalies.... Vuo i lauka baisiausė nuoriejuos, ė Magdelės mažuo galvelie sokuos ė sokuos vėsuokės mėslės: „No, kou ĉe mon rėk so tou mažpujo kriuklo padarītė, ka ons elgiau mėiguotom, vuo aš galietiuo doutėis so vākās pu kėima? Ka ė ne vėsa, no ožtektom ė posė dėinelės...“ Vuo šeimėninkė, matīdama, ka Magdelė kūdiedama nuor pabūtė so vākās, ka vėskou, kou tik anā oždoud, padėrb, bova sakiusi:

– Ka lelioks mėigt, ĉe pat, i kėimieli, gali išbiegtė palakstītė so vākās, bet vėn parbiek paveizietė, a neatsėboda, pagirdīk, pasoupouk. Vuo je lelioks atsėbodės, būk pri luopėšelė, niekor nėk.

Lelioks, vėn ė vėn bebūdams so Magdelė, dėinuoms vėsā nebnuoriejė bemėiguotė. Vuo gal kartās tik mažājė auklė tėp ruodies, ka ons so ĉiders-tvo nemėigt ė vėn viepsa, ė ana nu rīta lig vakara

(Nukelta i 24 p.)

Vasaras žeidā. Vēngalē Bonipaca portēgrapējē

tor stuovietē isēkēbosi i tou anuo luopēši, par vēsa miela dēinelē niekor nepasētrauktē, vēn veizietē ē veizietē i anou...

Vākā pri dēdliuojē ondēns prūda, ūžontē malūna kuožna dēina kiaurā šaukuojē ē dūka. „Laksta sau kap pasiotē, – galvuojē nosēmēnosi Magdelē, – ē anēms nerūp nikuokēi vākā, nie luopēšē, nikuokēs bolvēs, botelkas so tūtēs...” Mažuojē auklē, anus gērdiedama ē matīdama, vēn varvēna ē varvēna seilē, baisiausē nuoriejē lakstītē pri prūda so vēsās, veizietēis i malūna krimtonti ondēni, klausītēis gērnū ūžesē, so vēsās šuokēnietē ont dēdliausiems ē pri malūna sēinas līgē sostatītūoms senuoms gērnūoms.

Ē vēn Magdelē nedevē ramībēs mintēs, ka je ne tas lelioks, ana gālietom būtē laukē kēik tik nuor. Vēina dēina atsēmēnē, ka tam kauklā gal ožlēpdītē akis, ē toukart, ka jau ons nieka nebmatis, vēsor būs tomsē, tories mēiguotē ē nebkriuoks. Ē mēiguos tol, pakol Magdelē, jau kēik nuor prisēbovosi ē prisēlakstiosi pu kēima, parē i truoba ē tas akis viel atlēpdīs. „Nieka daugiau, – liuob ožbēngs sava saldēs mintis, – mon ē nebrēktom.”

Ē vēina dēina Magdelē tēp ē padērba– dēdēlē jau nuoriejē pabūtē laukē. Baltava apsēlopēniejosi kartēs, ē Magdelē, soupoudama vāka, liuob veizies, kāp solinkst ē išsētēis pluonāsis anuos gals, ont kartrou so stēprio šniūro bova priēršts luopēšis. Kartās liuob pamislis, ka būtom gerā, je jimtōm ē nolūžtom ta kartēs, tumet nebrēktom ni soupoutē, nuors tas ē nebova sunkē. Vuo tou dēina Magdelē lelioka soupava iš vēsuos svēkatas, jau ē prakaits išmušē, vuo tas vāks vēs tēik neming ē neming, vēn raituos ē niorn. „No, – galvuo auklēlē, – kētēp če jau šēn-

dēin nieka nebēbūs, rēk jimtē ē ožlipdītē anam tas spindontēs ē neužsēmerkontēs akis. Ē mon, ē anam būs geriau. Kāp žmuogos ons galies išsēmēiguotē, vuo aš galiesio pabūtē laukē...” Magdelē ausies vēs skombiejē ē skombiejē Pranelē žuodē: „Toukart ons tories mēiguotē. Negalies atsēmerktē, nematis nie truobuos, nie tavēs, nie nieka, vēsor būs tomsie ē ons tories mēiguotē. Juk naktēmis tas vāks tā mēigt, tā kāp ons tau nemēiguos, je nieka negalies matītē?”

Bet Magdelē tēms vākams dā ne vēsā tevierējē. Ka jau vēina būs truobuo, ana liuob vēsēp miegintē: ē palis pu luovo, ē ištries i premēnē. Tumet lelioks Magdelēs tēkrā ka neliuob matīs, bet vēs tēik liuob kriukotē, vuo je ana ēlgiau pri anuo nepriēs, tā kriukoks pasēstongindams, lig pamielēnavēma. Žēnuomās, ons galiejē nemēiguotē ē diel tuo, ka laukē švēitē saulē ē par longus i truoba ējē švēisa. Bet jau Magdelē par ēlgas dēinas tas lelioks bova dēdlē ikīriejēs ē ana baisiausē nuoriejē išpoltē pru doris. Pamēslējos aple tou, anā kažkuoks velnioks vēn liuob šnēbždies ē šnēbždies i ausi: „No, ka jau ožkēbīsi akis, ons toukart nieka nebmatis, anam būs tomsie ē ons tories mēiguotē. Tik nesnausk, jimb ē padērbk tēp, kāp patarē Pranielis...” Tēp šnēbždiejē gundīdams ne vēn velnioks, bet ē pati Magdelē kartō so anou pasakuojē sau: „Ka lelioks negalies veizietēis, ē būs vēsor naktēs, anam nebēbūs kou darītē ē ons tories mēiguotē.”

Tou dēina, ka šeimēninkā nu pat rīta išējē darbūtēis i lauka, Magdelē ē pradiejē tvarkītēis tam akiū lipdīmou. Nu pat rīta, kol vāks veiziejuos platiūoms, ana nieka negaliejē darītē ē tik soupava, lingava, ka kāp nuorintās ons prisēmerktom. Ē pu biški, pu biški tamē luopēšie ons ē pritēla. Toukart Magdelē greitībies prišuoka pri šiepelē, atēdarē dorelēs, atsēlaupē gera gabala dounas minkštēma, ož karta pamerkē anou i ondēni, tumet rēktin-gā sominkē ē, ka jau ta douna pasēdarē minkšta ē valki, so delnelēs sotapšnuojē do platius kleckus ē pradiejē kibītē tam vākou akis. Ka ē kāp nenuoriejē pažadintē ē nespausdama diejē tus douna kleckus pri veidelē, bet vāks vēs tēik atsēboda ē pradiejē niornietē, jodintē galvelē, vuo paskou ē kriukotē. Bet Magdelē vēs tēik sava darba nemetē: so vēino ronkelē toriejuos vāka galvelē, ka ana nejodietom ē ka netičiuoms kartās neidortom anam i akelē, vuo so ontroujē grētā lēpdē...Tas kūdēkielis vēs tēik, ka

ė nieka nebmatė, tamė lopėšie raities ė kriukė kap kuoks ožsėspirės vuožis. No, ė ka Magdelė pabėngė tou darba, ė ka lelioka akelės bova kap reikint ė stuorā ožlipdītas, nuors ons ė ožsėkatiedams kriukė, auklėlė, vėskou palėkosi, išbiega i kėima. Tujau pat be kuokė dėdlesnė rūpesnė notriesė ana pri malūna ė, vėskou ožmėršosi, pradiejė lakstītė ė žaistė karto so kėtās vākās, ė bova ana tuoki pat, kap ė kėtė vākā. Retkartės liuob atsėmins tou lelioka, bet ana gerā žėnuojė, ka lelioks, nieka nebmatīdams, toriejė nostuotė kriukė ė ožmėgtė. Ė Magdelė be kuokiuos baimės lakstė pu kėima ė i truobuos posė nie veizietėis neveiziejė. Pradiuo šėrdies kertelie dā kėrbiejė mintės, ka ne vėsā gerā tier, bet grėtā vėn vākū būrie ana apsėbuovėjė ė aple tou jau nebgalvuojė.

Šeimėninkė darbavuos netuolėi truobuos – daržė. Ana, jau vėn matīdama Magdelė kėimė ė kėimė, pasėšaukosi anou ė lėipė:

– Nobiek paveizietė, a neatsėboda, a tebmėigt Juonielis...

– Mėigt, mėigt, ciuocėlė, – saka Magdelė, – Juonielis gerā mėigt...

– A davė anam pėinelė?

– Daviau ė pėinelė, ė vėskuo, ė gerā ožmėgdiau.

– Nobiek tujau paveizietė, a kartās neatsėboda, a nekriuok...

Vo Magdelė nobieg tik lig kėima, ė vėskas. Nier anā kuo eitė i tou truoba, dā eidama gal prikeltė lelioka. Lai mėigt, juk akis ī gerā ožlėpdītas, ons negal atsėmerktė, mėslei, ka īr naktės, ė mėigt. Nier nikuokė rėkala Magdelė dabar tēn listė. Bėnt vėina dėinelė vāks išmėiguos nu rīta lig vakara... Tėp i truoba Magdelė ė nējė, ė luopėšė kertelie stuoviejė nepajodints bovės botelkuo pėns, ė lelioks luopėšėlie jau bekvīkštė tik kap ožkėmės šonielis. Vuo Magdelė tik davies so vākās pu kėima ė davies...

Ont galū gala šeimėninkė Magdelės elgesīs pasėdarė itartėns.

„Kažkas ėe ne tėp, – pamėslėjė ana, – juk tas vāks negal tėp ėlgā mėiguotė. Ė ana sogalvuojė pati ėtė paveizietė, kuo tas Juonielis tėp ėlgā mėigt. Parėjosi iš darža i kėima, pasėjem ož ronkas Magdelė ė vedas anou karto i truoba. Ka šeimėninkė pamatė ožsėcīposi sava Juonielė, pėlna botelka pėina ė dā ožlėpdītas vāka akis, anā ė ronka nukara:

– Jezusmarėjė, kou to tam vākou padarė? – ė, muotėna, vėskou metosi i šuona, pripoulė pri luopėšė.

Kol ana, jau vėsā i nieka nebveiziedama, tvarkė ė čiūčiava Juonielė, nu akiū valė douna ė prausė vāka, Magdelė išliekė iš truobuos ė kėimė, ožlindosi ož krūvuos miediu, pasėkavuojė.

Šeimėninkė bova baisiausė išsėgondosi, ka tik ta douna nebūtom pavuodėjosi akeliems. Ka jau tou vāka noprausė ė vėskou apveiziejė, pamatė, ka tuos akelės ligo ė nieka. Tumet ana sosėsgrėba ėiškuotė Magdelės – viel šauktė anou i truoba.

Mažuojė auklėlė, sopratosi, ka īr dėdliausė prasėkaltosi, nikāp nenuoriejė ėtė i truoba, tūnuojė ož medės ė neatsėlėipė: „Neisio. Pasėruodīsio, tujau pat gausio par rėitus.“

Gaspadėnė, apėjosi kėima, grėtā vėn atrada Magdelė, sogrėbė anou ė vedas i truoba, bet ta kap žvierielis iš vėsuos sīluos daužuos ė neit. Toukart šeimėninkė anou sojiemė, puonevalė pasėkėša pu pažastė, parsėnešė i truoba ė pradiejė klausėnietė:

– A nieka daugiau nediejė i tou douna?

– Imerkiau i ondėni...

– I kuoki ondėni?

– I ondėns viedra.

– Vėina laimė ka tėik, – saka pru ašaras šeimėninkė. – Kou to, žmuogos, so tuokė dornelė padarīsī? Palėkos anā kavuotė vāka, gal ačė pat akis ožlėpdītė ė, išbiegosi i kėima vėsa dėina lakstītė so vākās. Jezau, Jezau, juk čīsta dornelė...

Paskou, ka jau šeimėninkė nu Magdelės noleida akis ė noėjė pri kėtū darbū, auklėlė, nieka neblaukosi, muovė pru doris ė tujau pat išliekė nomėi pas sava seserė.

Sesou Stasė, pas katrou parbiega Magdelė, jau bova paugosi – toriejė šėšiuolėka metu. Bet ė ana dā tebebova jauna, verties kāp išmanīdama, vuos vuos sodordama gala so galo. Žmuoniū pavadinta ėjė ont dėinū, oždarbiava taisīdama ė raviedama mėrosiūju kapus, padiedama bažnīcės pruočkā tvarkītė altuorius. Je liuob belėks laika, dėrba ražončius, irėšėnietė maldakningės, siovėnietė. Pragīvenėma pėlnė so sava pėnkės pėrstās, kėtū pajemū netoriejė. Ana bova dailė noaugosi, apalė veidelė, maluoniū veida bruožu, muokiejė klausītėis žmuoniū, ožjaustė ė padietė anėms. Vėsa laika pu tievū mėrtėis ana tėp ė verties. Vėinā patė gīventė nebūtom bovė nikuokiuos bieduos, nes bova stėpri ė energinga, toriejė laisva kuojė, tuo, kou oždėrba, ožteka ė pavalgīmou,

(Nukelta i 26 p.)

ē apsēdarīmou. Dēdliausē anuos bieda bova Magdelē, katra bova maža, padīkosi, ē toriejē stati karaktuori. Ana liuob seserēi sojīstē vēsa laisvesni laika. Bluogiausē bova tas, ka anā nieka negaliejē prisakītē, vēskou ana laužē pagal sava kērpēma...

Tēp jau diel kētkuo Magdelē bova gera vāks. Ana iš vēsuos šērdelēs ožjautē ē gailiejuos sava seserēis. Ka tik liuob pasētaikīs bēnt kuokē mēnkiausē pruoga, vēs liuob siūluosēs pas svetēmūs – ka bēnt ont dounelēs sau ožsēdērbtom. Mažājē nomūs nieka netrūka, pagal kēšenē ana kartās dā liuob būs ē palepēnama. Tēp jau baisiausē niekor iš nomū nenuoriejē išētē, bet ka matē, kēik seserēi īr daug klapatā so anou: vēn tor parbiegtē nomēi anuos apveizietē, je kor tuoliau ar ēlgiau išēt, tēmtēis Magdelē karto – nesēspīriuojē, je anā kor nuors sesou liuob atras vēita.

Parbiegosi nomēi mažuojē auklēlē iējē i truoba, sosēdiejē ožpakalie ronkas, kap dēdlie atsēstuojuē pri pečiaus, idūrē i seseri platē atmerkta ē rīžtingas mielēnas akelēs ē, kap niekor nieka, stuov ē lauk, kas če būs tuoliau. Sesou veizas i mažojē ē nesopront, kas če dedas. Vuo ta tik tīl ē veizas. Veizas ē sesou. Ka jau nebteka kontrībēs, soraukē ontakius ē tēisē paklausē:

– No, ē kuo to parejē. Palēkts vēns tas vāks juk ožsēkriuoks.

– Anēi nedoud mon valgītē, – išdruožē mažuojē.

Rēk juk maloutē, kētēp jau če Magdelē nebgal iš tuos bieduos beēšsēsoktē. Sesou negal pavierītē sava ausimis, sostuojē truobuos vēdorie, pamēslējē, pamēslējē ē saka:

– Ne, če kažkas īr ne tēp, to mon malouji... Sakīk teisībē, kas tēn atsētēka. A kartās neēšmetē tik vāka iš luopēšlē?

Magdelē nieka anā neatsaka, nolēid akelēs ē tīl. Nier kou sakītē. Maloutē nebnuor, bet ē paaiškintē vēskou negal. Tumet jau sesou atsēsoka i mažojē ē saka:

– Vuo kor aš tavi, Magdelē, dabā diesio? Juk to žēnā, ka vedvē netoriav kuo valgītē. Nier ni dounas, ni mēsuos. Vedvē čīstā nieka nebtoriav. Ē kas būs dabā so vedviem, ka to negaliejē pas tus gerus žmuonis bebūtē? Vuo tēn tau pavalgītē tēkrā ka bova kuo ē tau nieka netrūka. Tō malouji, ka tau tēi žmuonēs nedoud valgītē...

Magdelē, ligo būtom mēita prarējosi, stuov ē tīl. Bet vēs tēik mēslēj, ka ē kas beatsētēktom, ka ē

pri linciūga anou če, truobuo, prireštom, bet pas tus gerus žmuonis ana nikāp nebgal beitē, ē tīlē pu nuosē morm:

– Aš daug nebvalgīsio, aš tevalgīsio ne ciela, vuo tik posē klecka. Tik mažojē posē, dēdliuojē atēdousio tau... Mon dounas nerēk, mon ožteks bolviu...

Magdelē atruoda, je tik posē, tā tas jau ī vēsā nedaug ē sesou jau galies anou laikītē, maitintē ē anuos abēdvē viel galies gīventē karto...

– Gerā, – saka sesou, – bet pu pērmo aš sožēnuosio, kas tēn tau atsētēka ē kuo to vēdorie dēinuos partriesē. Toukart ē pamatisem... Pērmiausē vedviem abēdviem rēk noētē pas tus žmuonis ē pasērokoutē.

Niekor nedingsi. Rēk ētē atgal ē išgērstē nu pradiuos lig gala vēskou, kas bova atsētēkēs. Sesou pri vēsū žmuoniū išvadēna Magdelē malagē, velnē nešto ē pamesto vāko. Ana, veiziedama i kertie morksontē sava mažojē seseri, balso apsēkriuokē:

– Vākali, vākali, i kou to augi, ka esi tuoki neklausonti, baisi mergātē? Kou dabā mon so tavēm berēks darītē? Nebēšneš nie tik mona kēšenē, bet nie mona pruots...

Paskou sīda pri stala: ē šeimēninkā, ē seseris. Stasē kelis kartus atsēprašē ož sava mažojē seseri ē pru ašaras pasēdžiaugē bēnt tou, ka vāka akeliems nieka bluoga neatsētēka. Magdelē nieka nesakē, tik sīdiejē nolēidosi galva, nepakeldama nie akiū. Tuos muotrēškas vīrs, išgērdēs, kas če notēka ē pasēklausēs muotrēšku kalbū, tik tēik bepasakē:

– Kuo če iš tuokiuos auklēs rēk nuorietē? Pati vāks tebier, ontējē nuors palakstītē pu kēima, tēp ē išējē. Vuo mona pati dā kol kas vākū nesopront. Ana, ka jau pasvadēna auklēlē pri luopēšlē, tā jau mēslēj, ka ana būs kap paugosi, par vēsa dēina ē soupous, ē akiū nu vāka nenolēs... Tēp nikumet nebūn. Rēk ne tik sava vāka, bet ē tuokēs auklēs dā gerā priveizietē...

Magdelē klausies tū kalbū ē vēn mēslējē: „Tēik daug vēsuokiū darbū ē vēn tik ož douna pas tams-tas būdama toriejau dērbtē...”

– Tas septīniū metu vākou īr pardaug, – pabēngē sava šneka šeimēninks.

Toukart mažuosēs auklēs nieks nemušē ē daugiau nieks nebkarabūzējē ož tou notēkēma, bet ē pri vāka nebiprēlēda:

– Ka mums tēp jau nieks gers neišējē, gausi ēiš-

kuotėis darbelė ē dounelės kėtor... Nebie pasėtė-kiejėma, nebėbūs mums ē sotarėma. Nebgaliesem ē karto būtė. Tėp ē pabėnkem.

Ė anėi atsėsveikėna.

Vo Stasė jau dėdlė nuoriejė, ka Magdelė ē pu tuo kavuotuom tou anū vāka ē gīventom netuolėi nu nomū... Ka ē kėik beprašė šeimėninku, ka ē kou bežadiejė, bet tēi žmuonės nebnuoriejė laikītė tuo-kiuos auklės, ni Magdelė pri tū žmuoniū ni ož kou nenuoriejė pasėlėktė. Nu pat vaikīstės ana bova nepalėnkama, grīnā jau tuoki, ligo būtom bovosi padėrbta iš kuokė kėita metala.

Pu tuo Magdelė kuoki mienesi gīvena so seserė, vuo paskou dounelės ožsėdėrbtė anou žmuonės išsėvežė i kaima. Bova ons tuolėi. Išvažioudama Magdelė nežėnuojė ni kor tas kaims īr, ni kas tēi žmuonės, korėi anou išsivež.

– Nuors diel kuokiū nieku sosėgalvuojosi ē ožsėsprečėjosi nomėi nebėpartries, – išlėsdama ē gluostėdama maža, trumpās plaukelės apsporosė seserėis galvelė pasakė Stasė.

Nieks toukart jau nie Magdelės nuoru neklause – ikielė i ratus, pasvadėna ont pripjautū žaliū žuoliū koškė ož pormuona siedenė ē išsėvežė.

Važiava ēlgā ēlgā. Magdelė ē mēigs bova ontėjės, vuo rasintās kuokė valondelė ē ožsnūdosi bova, bet, ka parkielė akelės ē pasėveiziejė i kalvuom nosietus laukus, vežėms dā tebvažiava. Gėrgždiejė ē cīpė gelžėnė ratlonkė, šuokėniejė ē krotiejė vežėms, žuoliū koškis ē pati Magdelė. Ana žėnuojė, ka so tās žmuonim tories važioutė kelės dešimtis

kėluometru ē ka pas anus viel rėks kavuotė vāka.

Jau leiduos saulė, ka atsėdūrė tuolėmamė kaimė, nežėnuomuo ē nematītuo vėituo. Mažājė auklė pasėdarė baugė. Nikamė nematies ni vėinuos truobuos, longūs nespīksuojė ni vėina žėborė, vėsor bova tomsė naktės. Magdelė tėkramė kaimė lig tuo laika dā nebova bovosi. Tou permouji vakara ana vėskuo šėik tėik prisėbėjuojė ē nuoriejė būtė artiau žmuoniū. Vuo tēi šeimėninkā vėsa vakara davies pu truoba ē kūti. Ožsėkūrė ogni, kažkou vėrė, nešė so viedrās, vuo Magdelė tou laiko reikiejė žaistė so jau parepežiujėntio lelioko. Ka šeimėninkā parējė i truoba ē pagoldė vāka, tujau pat ožmėga ē Magdelė. Sapnava, ka prīs akis anā jod ē jod mėškās patomsiejė tuolėmė kalnelė ē laukā.

Kėta dėina mergātė ē viel toriejė stuovietė pri luopėšė. Ė bova dā prastiau nego senuojie vėituo. Tuo truobuo bova blosū. Magdelė jau rīta meta atsėbodosi pajota, ka kažkas riepliuo pagal kuojės, pėlva ē skaudė kond. Luova, katruo Magdelė mėiguojė, ka išauša, pastatė pri pat vāka luopėšė ē pasakė:

– Vedo abodo par vėsa dėina sunkė dėrbau ē vedom nakti rėk išsėmėiguotė. Diel tuo, je kumet nakti vāks atsėbos ē pradies kriuoaktė, Magdelė, to iškėšk ronkelė ē pasoupouk anou. Vuo je neožmėgs, douk anam atsėgertė pėinelė...

Tėp ka Magdelė naujuo vėituo toriejė kavuotė tou vāka ē dėina, ē nakti. Šeimėninkė liuob lėstė mergelė vākulieli išsėkeltė iš luopėšė, parvīstītė, apdarītė anou, palėstė i asla, parvėlktė šlapės kelne-

(Nukelta i 28 p.)

Vasaras žėidā. Vėngalė Bonipaca portėgrapėjė

lės. Ē brungzdē anodo abodo pu truoba, lēpa ruo-
puoms ont zedliaus, vartaliuojē krieslus, statē iš anū
nomus. Puo biški kartās tas vāks liuob ē pakriuoktē,
bet Magdelē anou pagērdīs, pakromsnuojosi dous
pavalgītē, pajiemosi i kliebi panešiuos ē ons apsēspa-
kajīs. Tuokē tatā bova ta tarnistē naujuo vēituo.

Če pru longa tematies tik pēlka darženie ē ēlga
kūtalē. Kēms bova nedēdēlis, vēsā tošts, tik ož kū-
tēs stuogou išlindosēs žaliava kelēs aukštas eglēs.
Nikuokiū vākū, nikuokiū gīvuoliū pru longa nema-
ties, tad Magdelē nebova nikuokē nuora ētē i lauka.
Truobuo bova vēsks žēnuoms ē če bova geriau.

Šeiminkē so vīro, parbiegē iš laukū, apsēšer
gīvuolius, išsēverd pēitus, pavalga, apveiz, kāp beir
vākams ē viel išeit sava kelēs. Magdelē lelioka mama
bova pasakiusi, ka tumet, ka laukūs pasēbēngs dē-
dējē darbā, toukart būs lēngviau, ana galies pabūtē
ē vēina, leis Magdelē palakstītē ē pu kēima...

Vēsks bova gerā ē jau pu biški Magdelē bova
apsēpratosi so tou naujo darbo, bet vēina dēina
atsētēka keists dalīks: mažāsis, besiediedams ont
Magdelēs skreito, jiemē ē pradiejē ont anuos šla-
pintēis. Magdelē, pajotousi, ka kažkas šēlts skleidas
ont anuos pēlvo ē kojiems, tujau pat lelioka notvēl-
kē ont žemēs. Apveiziejosi ē apčiopēniejosi sava
jopēlēlē, šlapi skreita ē baisiausē sosēerzēnosī ana
pradiejē balso šauktē ont vāka: „No, paršieli, a to
nikuokiuos ni sarmatas netori, ni kuo? A to lig pa-
skotēnē laša tou smarvē ē išvarvēnā?!“ Ne tik jopē-
lēlē, bet ē Magdelēs kelnelēs, ē tuos bova šlapēs, ligo
ištrauktas iš kuokiuos markas. Ož tuokius darbus
ana nieka nelaukosi tam paršeliou ožmetē par nuosē,
novaksiejē ē nobombiejē, bet lelioks nieka nejiemē i
galva, biški pavīviejē ē viel jiemē listē pri Magdelēs,
viel ruopšties ont anuos kielīu. Ta anuo nebēprisilēi-
da ni iš tuola, bet ē nebvaksiejē, nebstumdē. Jau bova
muokīta ē žēnuojē, kāp muotinas ožstuo sava vākus
ē kāp anuos vēsuoms ketoriuoms pol ont auklēs, je
nuors ē so mažoujo pērštelio teožklīodā tus anū ka
ē išdikosius, kriukontius vākus.

Tas vāks, būdams Magdelēs skreitē, tou patē
dēina dā ē ontra karta apsēšlapēna. Pu tuo Magde-
lē jau nebžēnuojē ni kou ē bedarītē – laukē nebso-
laukē kol iš laukū parēs šeimēninkā. Ka anēi parē-
jē, Magdelē vēskou tā muotēnā ē papasakuojē.
Vuo ta, pasēklausē, pasēklausē, pasēveiziejē i mer-
gātē ē nie nemēslējē tuo kramaušē nobaustē. Ka

Magdelē bēngē, šeimēninkē tik nosējoukē ē pasakē:

– Nieka če tuokē nier. Palauk, ons tavi ne vēina
karta dā ē apkakuos. Ēšsēplausi drabužius, par nakti
išsēdžiuovinsi ē viel galiesi soupoutē ē buovītēis so
anou. Pas mumis bebūdama pri tuo toriesi priprastē
ē nier če kuo keltē lermas. Kas duo auklē būsi, je tava
priveizams vāks ni vēina karta tavēs neapkakuos?..

Tuokēi šeimēninkēs paaīškēnēmā ē tas, ka ana
tam pasiotosem vākou nieka nesakē, baisiausē
oždēvē Magdelē šērdi. Ana tou vakara ni kou be-
matē, ni kou begērdiejē – vēskou dērba kap ne so
sava ronkuoms ē vēn baisiejuos, kāp anā būs, ka
tas mažos nevieksla kakuos ē šlapinsēs ont anuos
švariū drabužiū, kāp ana baisē atruodīs apkakuo-
ta, i kou pavērs anuos švarē drabuželē. Ē dā baisiau
bova pagalvuojos, ka ož tou tuo vāka nieks nebaus,
nieks anuo nesobars ē neužmes anam so dērzo par
strienas. Magdelē šēp tēp solaukē vakara, vuo ka
atsēgolē, nikāp negaliejē somerkētē ni akiū. Anā
i galvelē vēs linda vaizdā, kāp tas lelioks pavērst i
mēlžēna, sojem anou ē asluos vēdorie apdērb. Vuo
ana iš tuos krūvuos nikāp nebgal beēšlistē ē praded
dostē žemīn. Tēp begalvuodama ana atsēsieda sava
luovelie ē daugiau tou nakti nebgolies, nebsodiejē
ni akiū. Ēlgā galvuojosi somēslējē, ka pas tuokius
bjaurius žmuonis ni vēinā auklē duora gīvenēma
nikumet nebūs. Anuos galvo, nieka kēta neblēka
bedarītē kāp tiktā pabiegtē ē gelbietēis sava pruoto.
Nomū, ka esi kamē tatā ožkēšts, nebēprēsēsauksi,
niekam ē nebēpasēskūsi. Belēikt vēina išeitēs – šiou
pat rīta pabiegtē pas sava geroujē seseri.

Ē dā auštont, kol tabmēiguojē šeimēninkā ē
lelioks, Magdelē pru tomsa atsēkielē ē išējē no-
mēi. Ka pradiejē tekietē saulē, ana jau bova tuolēi
noējosi, nu rasuos paršlaposi vēsus drabuželius,
bet nesošalosi. „Žuoliū rasa, – mērg anuos galvuo
mintēs, – tā ne kažkuoks tēn mīžals. Pakēls sau-
lē, išdžiūsio ē būsio švari...“ Ana kēik begaliedama
skobiejē tuolīn nu tū šeimēninku, korēi nemuok
valdītē sava vākū ē tēik žemēn auklē.

Tou rīta anā vēsamē pasaulie nebova nieka
bjauriau kap tuokē vaikpalaikē pasēleidēms. Kāp
anam gal leistē mīžtē ont auklēs ē nesobartē, nie
vēina pēktesnē žuodē anam nepasakītē? Tuo ana
nikāp negaliejē soprastē. „No, a begal kamē būtē
bjauriau? – mēslējē Magdelē, skobiedama nomēi. –
Patis pekluos velnē vēns so kēto geriau elgas ē niku-

met vėns ont kėta nemīž. Aš tuokiū baisiū vākū nekavuojuau ē nie ož kuokius pinigus nekavuosio. Lai anėi gīven kāp nuor, lai anėi pasiuntas. Aš so lig dėino nu tuokiū žmuoniū torio išėtē ē savės skriaustė nikumet neleisio. Ka monės če nebėbūs, pasioskėties, dėrbkėties vėns kėtam ne tik ont drabužiū, bet, je nuorėt, ē i akis... Kas mon rūp, gīvenkėt be monės kap tiktā nuorėt, kap tiktā jums rėk...”

Merguitis ėjē vėn greitindama žingsni, ka tik nieks anuos nabgaliptom prigintė. Saulelė jau kėls-teliejė, vuo mažuojē auklėlė vės traukė sau nuosės tėisomo par rasuota duobėlū lauka ē anā atruodė, ka ėt ne kor kėtor, vuo tėisē nomėi. Ka pasėbėngė lauks, ana parlėpa par gėli griuovi ē ožsėruopštė ont tėkra kelė. Anuos maža šėrdelė apjiemė dėdliausis džiaugsmos. Eitė bova daug lėngviau – kels tatā ne kuokėi tən laukā. Kelė vėsūmet ėr notėistė i žmuoniū nomus. Magdelė nu tuos mintėis ē akies prašvėisiejė ē sīluos būk tā prisėdiejė.

Mergātė ėjē nežėnuodama ni kamē ė tēi anuos nomā, ni kamē daba ė ana pati. Bet tuokės mintis galvuos anā nekvaršėna ē tas anā vėsā nerūpiejė. Vāks biega nu sava paniekėnėma. Vėskis kėts anā atruodė niekā. Dabā ana bova laisva, ē ta nelīgi dėrva pu kuojuoms anā atruodė geriau nego kuoks žvīrouts kels.

Beėdama jau iš tuola ana pamatė, ka kelio prišās atvažiou dvikinkė ratā. Ka anėi priartiejė, pamatė ratūs besiedonti paugosi žmuogo. Vežies, sotėkės kelie tuokė žmuogīstelė, sostabdə arklius ē pasėtėrava:

- Vuo kor to, vākali, tuoki onkstīva rīta ėti?
- Pas seseri Stasė...

Vīrs vėsā nieka nežėna, kas ta Stasė, ē viel klaus:

- Vuo kāp šauk tava papa?
- Mona papa bova so oustās, bet jau senė mērė, vuo mama ožkasė patiuo kapū kertelie, pu lėipo...

Ka pu biški, pu biški Magdelė so diedė išsėroka-va, tas žmuogos jau pradiejė soprastė, kāp če ė ē kou tam vākou reišk ta keliuonė.

- Vuo dėk to vėina ėti, dielkuo nieks neit so tavėm karto?

– Vakar dėina muni apmīža šėimėninku vāks ē anuo nieks neapstruošėjė. Aš ėlgiau tən nebgaliejuo begīventė, onkstėi atsėkieliau ē išėjau... Vuo kas tēi žmuonis bova ē kamē anėi gīven, aš nežėnau...

- Vuo kou tava papa dėrba?
- Siova ē taisė batūs...

Diedė i miestali taisītė batu ėr vėžės ne vėina

kar...
...dauguma...
...biški ligo ē paaiškiejė, kėinuo ta mergātė ė.

- Vuo rasintās atsėmėni, kāp tava patiuos arba tava papas pavardie?

– Papa vadėnuos Zūbė, vuo kuoki mona pavardie, aš nežėnau. Vuo tēp jau muni šauk Magdelė.

Ėštardės Magdelė diedė anā pasiūluojė:

- Vākali, sieskis i vėžėma šalėp monės. To ėiti vėsā ne i tou posė. Aš važiouju i miestali, vedom ėr pakeliou. Je nuori, aš tavi galio parvėžtė nomėi.

Magdelė, kap ē atvažiouodama, noėjė i ratu gala. Tən bova pridietā žuolėis ē anā siedietė bova minkštiau. Diedė nebrokavuos, tā Magdelė pu išsiedietas luovelie naktėis, ka tik pradiejė kaitintė saulelė, nosvėra galvelė ē mergātė kėitā ožmėga. Mėigs bova gers ē ligos, ana važiava nomėi, nebėbova nikuo-kiū biedū, prapoulė nakti vargėnė sapnā. Magdelė ni nejota, ka diedė bova sostuojės, ka geriau anou pagoldė, pakėša pu galvo dėkė kertė... Ka atsėboda, pru gardiu tarpelius ana pamatė miestalė truobas, ē, pakielosi galva, jau atsėpažėna, ka ėr vėsā netuolėi nomū. Ka ana išlėpa iš ratu, diedė papiemė mergelė ož ronkā ē anodo noėjė i truoba.

- Ekiav, ekiav, – saka Magdelė, – če ėr Stasė, galiesi anou pamatītė ē pasėrokoutė. Aš nuorio eitė tik pas Stasė ē niekor kėtor...

Stasė, ka pamatė, kou atved tas diedė, sodaužė ronkuoms ē tik besošoka:

- A Jezusmarėjė, vākali, a to ē iš tən parejė?
- Parejau. Aš tən nebūsio ni ož kuokius pinigus. Ont monės tən vākā mīž, aš tən nebūsio, – paaiškėna Magdelė.

Paskou Stasė ėlgā rokavuos so diedė, anodo gierė arbėta, vuo ka diedė išėjė, dėdliuojė sesou atsėsieda pri stala, so ronkuoms sosėjiemė galva ē pradiejė ašaruotė:

- Vākali, kor mon dabā tavi berėks dietė, kor tavi nokėštė?

Magdelė bova somėslėjosi niekor nebėtė ē nebevažioutė, gīventė iš vėina so sava sesėrė...

Pėimenė

Miestalė žmuonės ruošies dėdliausė metu ėškėl-mė – Švėnta Petra atlaidams. Par anus jau iš vėsū apīlinkiu liuob sovažious daugībė žmuoniū. Apsėstuos pas artėmesnius a tuolėmesnius gėmėnaitius,

(Nukelta i 30 p.)

gerus pažįstamus. Tas įpruotis tebėbova gīvs ē Stasės nomūs, nuorint tievā jau ē bova išmērē. Tou meta i atlaidus atvažiava tuolēi gīvenonti ē retā tepasėruodonti mamas sesou – Stasės ē Magdelės ciuocelē. Ka Stasē so anou išsėrokava, ciuocelē sogalvuojē vežtēis Magdelē i sava ūki.

Tēp Stasē ē īdevē Magdelē tā ciuocē. Ė išvažiava ana viel i kaima, bet jau dėdlē tuolēi, jau ož Telšems.

Ciuocelės vīrs Juons bova latvis, gers, pruotings žmuogos. Anēi netoriejē sava vākū ē ons grētā vėn priprata pri tā Magdelē kap pri tēkra sava vāka. Čē jau ana galiejē gīventē vėsā gerā.

Kelės nedielės ciuocelē leida Magdelē pavālėnietē, rītmetės pasēmėiguotē, dėinuoms palakstītē pu kėima, padūktē so vākās. Bet vėsā dikā mergātės laikītē negalijē. Ė, ka ana jau apsėprata, naujėijē Magdelės gluobiejē išleida anou ganītē karvės. Pri-rėša tou karvė ont tuokio ėlgo šniūro ē pāiškėna:

– To siediek, Magdelē, pri karvės ē sauguok, ka ana neitom i rogius, daržus, svetėma ganīkla. To gerā ganīk anou. Tumet karvelē gerā prijies, pėina daugiau dous...

– Gerā, ciuocelē, ganīsio karvelē, – prisėžadieję Magdelē.

Ganē vėina dėina, ganē ontra. Gerā īr, nesunkē, gīvulielis ramos, gali, pajiemės ož šniūra, kor nuori anou nosėvestē. Klausu karvelē Magdelės, īr tuoki taiki, bet Magdelē īr vėinā baisiausē nuobuodē, nier kou dērbtē. Par dėina tēik apkīr, ka bėigts – pamie-gink, je mondro, par ėlgiausē dėina tēp išstuvietē, išvākštiuotē, išsiedietē. Vėsor vėinė krūmalē, mosis, koisē, vuo aukštiau mielėns dongos, karšta saulē. Ė vies ne kuožna dėina tepapot. Kažkamē ligo čiolt paukštē, bet nie to anū somatītē gali, nie kou – lek ē nolek sava kelės... Aplinkou nier dau-giau nikuokiuos gīvuos dvasės. Tarpās īr tēp karšta, kap donkepie pečiou ē nebgali beatsėgautē nie pu dėdliausio krūmo. Vuo je gerā vėitas nečštīrės at-sėstuoję, veiziek, kuojės jau aplėpa rauduonuosiems skrozdiems, je dā anuos ikond ē apmīž, tā paskou iš skausma gali keikteis kelės adīnas...

Magdelē, ka jau anā būs vėsā prastā, pradies ro-koutėis ē so karvė – šiou tou anā papasakuojē iš sava sunkē ē, kap anā atruodē, ėlga gīvenėma. Magdelē pasakuo, vuo karvė tik kraipa ausis, veizas i anou dėdėliems jouduoms akims ē tik doud ē doud so nuosē sau i šuonus – tatā baida mosės. Nobaidiosi

tujau noleid galva žemīn ē kimb i žuolē. Kiaura dėi-na jied ē jied... Tas anuos pėlvs – kap dėdliausē bač-ka. Kol pu saujelē i anou prikraun žuolėis, baisē ėlgā ožtrunk, neblėikt nimaž laika pasėklauskītē Magde-lės. Ana, kāp Magdelē jaut, tuos žmuoniū kalbuos nesopront. Dieltuo ē i sava draugē pėimėnelē par vėsa dėina maž tevezas. Nekuoks gīvulīs, geriau bū-tom kuoks šou, bet iš kor anou dabā ištrauksi...

Rėktom so kou nuors pabėndrautē, bet so kou? So medės juk nerokousīs. Anēi īr negīvė. Kas, ka vies ē pajodėn anū šakas. Medē nē kor pasėvestē gali, nē kou. Mėnks ožsėjiemėms so anās, nuors kartās, ka jau dėdlē apkīr ē karvė, ē dongos, Magdelē pu kuo-kio nedėdėlio krūmalio prisėraun žuolėis, apibada pluotielī nolaužtuoms šakeliems ē pasėstata sava mėška truobelē. Kartās iš pluonuos vītėlės pasėdėrb vuotega karvė pabaidītē, bet retā kumet ons sosėga-dėj –karvelē īr taiki, klausu ē muštē anuos nerėk. Je, ka Magdelē galietom pasėverstē i paukštieli, būtom kėts dalīks. Toukart tā būtom gerā, apliektom vė-sus pašalius ē tou karvė dā paganītom. Ožtektom laika vėskam. Pėrmiausē, žėnuomās, noliektom pas seseri Stasē, dailē atsėstuoatom ont petėis ē gražē pa-gėiduatom. Tā veizietomės ē nežėnuatom, kuoks čē paukštis ē iš kor ons ī atliekės... Paskou Magdelē noliektom pri malūna ē pasėveizietom, kāp bežaid vākā, kou besogalvuojē Pranielis...

Tuokės mintis Magdelē notrauk iš kažkor at-sėradės, ont vėinuos kuojės atšukėniejės dėdliau-sis žals žiuogs. Magdelē nespiejē ni prisėliestē pri anuo, ka tas viel aukštā pašuoka ē noliekē ož krūma. Nosėgėnē iš paskuos, bet ons isėmaišē i žalē žuolē ē nikāp jau anuo Magdelē nebgaliejē beatrastē.

Paskou ana bova sogalvuojosi ilėptē i aukšta miedi. Nuoriejē ilėptē ē pasėžvalgītē, kamē kas ī. Rasintās netuolēi ī kuokėi nomā, gal tēn ī vākū? Noėtom, nosėvestom ē sava karvelē. Ta galietom jiestē žuolē, vuo ana sau vėsa dėina lakstītom so vākās. Lėpa, lėpa i tou miedi, bet paslīda, nebėšlai-kē ronkas ē nieks iš tuo lėpėma nečšėjē. Sopīkosi ē sosėnervuojosi spīrē ana i tou miedi ē noėjē pri kėta, bet ē tas bova tuoks pat slidos ē ilėptē i anou Magdelē nikāp nepavīka. Toukart ana baisiausē no-sėmėnē, atruodē, ka vėsos pasaulis īr nosėstatės prīš, nieks nerūpėnas anou. Juk nieks ni žėnuotē nežėna, kāp īr sunkē būtē vėinā patē mėška vėdorie.

Pu vėsū tū miegėnėmu isėkartē i miedi neblėka

nieka kėta kėp tik nu rėta lig vakara veizietėis i karvė, anuos jodontė ė i šuonus besėšvaistontė oudėga. Ė kuožna dėina vėn tas ė tas...

Vėina karta so sava gėvulio Magdelė noklėda tuoliau. Će tėlė vėkštėiuodama ana išgėrda krūmaliūs kažkou besėrokoujint. Tujau pat, ožmėršosi ė karvė, ė vėskou kėtkou pasaulie, ana noliekė i tou posė ė pamatė būrieli vėkū. Priėjosi artiau, apsėklausėniejosi, kas anėi ėr ė šiou tou pasakiosi aple savi, vuo paskou jau ė geriau so tās vėkās isėrokavosi, sožėnuojė, ka tėn, tuoliau, ėr daug tū pėimėnū ė anėi sava gėvulius gana krūvuo. Magdelė, ėlgā negalvuojosi, tou sava karvė, ka ana niekor nenoėtom, prirėša pri stuora medė, vuo pati tujau pat noliekė pas tus pėimėnis.

Će bova daug linksmau. Anėi pėnė dėdesnius ė mažesnius kiuocius bolviems. Magdelė tėp pat tujau isėtraukė i tou darba. So vėinās eit i mėška, paded anėms pjautė vėtelės, vuo paskou anas jem i kliebi ė neš pėniejems. Kėtė pėimėnis tuolėi mėškė peš iš žemės pluonas ė valkės egliu šaknis ė viel neš pėniejems pri ronkā. Kou tik reikiejė, Magdelė vėskou dėrba, nu nieka neatsėsakė – ana tėp juk bova pasėlgosi vėkū. Vėkā darbavuos ė vės išdikava, šaukuojė tėp, ka ė mėšks skombiejė. Magdelės balsielis irgi bova tuolėi gėrdietė – nu kėtū ana neatsėlėka ni nešdama, ni biegdama, ni šaukuodama. Merguitis bova baisiausė laiminga ė džiaugies, ka ė mėškė atsėrada so kou pasėrokoutė, ka nebrėk bebūtė vėinā. Ė pėimėnims tuoki pagelbininkė bova rėkalinga – ana nebova slinka, nestumdė sava krūvuos kėtėms, bova linkma. Tou patė dėina anėi Magdelė pasakė, ka prijem i sava kompanėjė ė ana so vėsās gal būtė kėik tik nuor...

Tou išgėrdosi Magdelė niekor nu anū jau nebraukas, eit žingsnis i žingsni, vėsa laika būn karto. Besėdarboudama so vėkās ne tik ožmėrša pri medė prirėšta sava karvė, bet tou dėina ni jostė nepajota, kėp pradiejė leistėis saulė ė atėjė vakars. Pėimėnis jau sosirinka sava manta, gen nomėi gėvulius. Magdelė palėdiejė anus, pasėklausė, kėp naujėijė draugā eida mē poikė patrībėjė, pabėrbėna dūdeliems, padėrbtuoms iš medė, ė tik toukart nuėjė pri sava karvės... Ana par ėlga dėina niekor nebova pasėdiejosi, tebėbova kap bovosi, tik beėdama aplink miedi bova ištrėposi jouda taka ė dā trumpiau ožsėvėniuojosi. Magdelė pagėnė karvė kelis ratus atgal ė, ka šniūrs atsėvėniuojė, priėjė ė atrėša. Gėvulīs, par ėlga dėina

Vasaras žėidā. Vėngalė Bonipaca portėgrapėjė

nieka nejiedės ė negierės, poulė iš karta pri žuolėis ė pri ondėns. Karvė jiestė nuor, vuo Magdelė jau rėk skobietė nomėi, jau pradiejė temtė, nebier laika beganītė. No, ė parvara šėp tėp tou išbadiejosė karvė i kėima. Gėvulė pėlvs ikrėtės, tad karvelė mėnkā ė tuo pėina bedoud.

– Kas ĉe ėr, ka vėdorie vasaras, patiuo žuolie, vėdoms karvė pradiejė trūktė? A nesosėrga tuoks gers gėvulīs? – Magdelė negėrdont rokou šėimėninkā. – A tik narėk skobietė pas veterėnara? Vuo gal rėk paveizietė, kėp ta vėks gana?..

Vėina rėta, niekam nieka nesakiosi, ciuocė išėjė paskou pėimenė. Ana, pamatiosi, kuoks taks ėr somints aple miedi, ož karta soprata, kas tā karvė ė ė dielkuo tuo pėina kuožna dėina vės mažiau ė mažiau. Bet šėimėninkė neskob, ėt tuoliau, ėt iš paskuos, nuor pamatītė, kamė ėr tas kelė gals... Pamatė vėskou. Ė, ka šėimėninkė ožklopa Magdelė iš mėška benešont vėtelės, tujau pat sojiemė anou ož ronkā, nosėvedė pri karvė, gerā mergātė apibarė, išvadėna malagė, neduorielė, negailestinga gėvulė konkintuojė ė, bėngdama pamuokėmus, pridiejė:

(Nukelta i 32 p.)

– Vākali, ož tuoki karvės ganīma esi verta gera bėžūna. Gaila tik, ka ne mūsa esi, našlaitė, ė mes tavės negalem baustė. Dā kelės dėinas tou karvė toriesi paganītė, bet jau kap vėn reikint. Aš atėsio par dėina patėkrintė ė paveitė, kou to dėrbi, a ganā karvė, a ne. Ė je nerasio tavės pri karvės, tā prižado gerā pašvėntintė so beržėnė. A sopratā, kou pasakiau? – paklausė noėdama.

Magdelė, iš nejostiū ožklopta pas pėimėnis, baisiausė išsėgonda, vėskou poikiausė soprata ė tou karvė tuoliau ganė niekor nebėdama ė vėina pati. Bova ėlgo, bet bėjuojė, ka gal atėtė ciuocėlė ė atsėneštė ėlga beržėnė rīkštė...

Vuo pu keliū dėinū, ka vakarė sosieda pri vėčerės, ciuocės vīrs vėskou dā vėina karta partarė:

Nieks, Magdelė, ka ė kėik aš tavi mīlo, vedom neėšėt. Pri mūsa ož pėimenė to negali būtė. Nenuori gīvulė ganītė, negailīs anuo, marinī bado... Tau iš paskuos vākštiuotė ė tikrintė, kou to dėrbi, vedo netoriau laika. Mes tavės kol kas niekor nevarīsem, žėnuom, kāp sunkė gīven Staselė. Būk karto so kėtās vākās...

Dėdėliuo šeimīnuo

Pas ciuocė ontramė nomū galė gīvena Magdelės tieva bruolis. Toriejė ons dvīlēka vākū. Vākū daug, pėitu katėls dėdliausis, somtis irgi dėdėlis. Anėi tuos bolvīnės galiejė sriebtė kėik tik nuoriejė. Nieks ni pavīd, ni gailės. Nu pat rīta išverd tuoki katėla, ka ožtenk vėsā dėinā. Ka jau belakstīdamė vākā išalkst, būrīs sopol i truoba ė prisėtaša tuos potras. Prisėpėl i tuokės muolėnės torielkas, pasėjem medėnius šaukštus ė prisėsreb kėik tik nuor. Pu tuo viel aidā pru doris i lauka. Ė tēp kiauras dėinas. Nieks anū nelėip ni kuokė vāka kavuotė, ni asluos šloutė, ni bolviu kaištė. Geriau nebgalietom būtė ni sapnie... Tieva bruolis ė saka tā Magdelės ciuocė:

– A ė vėino borno daugiau pri tuokė katėla, a mažiau – ons nieka nepajos. Aš dieltuo ni pragīvensio, ni nogīvensio. Lai ta sėratelė gīven pas muni. Je kartās anā patė nepatėks, toukart lai ėiškuos geriau, netrokdisio, je patėks – lai būn pas muni.

Kāp Magdelė nepatėks tuokiuo dėdėliuo šeimuo, kor tėik daug vākū?... Žėnuomās, patėka. Ė ana vėino atsėkviepėmo išgīvena cielus dvejus metus. Bova be gala linksmā. Karto so vėsās buovėjuos, karto valgė, ėjė goltė, ka jau vėsā bova išmėiguojosi,

ė nebėjė mėigs, kielies. Valgītė kas jau būs išvėrts, bova dėdlė skanė, valgė pasėskobindamė, ka tik kuris nebūtom paskotėnis... Ė nebreikiejė nieka kavuotė, nikuokiū karviu ganītė... Ė kuojės šaltamė ondėnie ne kuožna vakara bereikiejė plautė, ė iš rīta atsėkielos ne vėsumet liuob lėips praustėis. Nu rīta lig vakara laiks liuob biegs kap ondou opie. Ė ne šėp sau ondou, vuo tuoks, kap pavasari, ka veržas i lonkas...

Magdelė ė ė vėsumet galva bova prikėšta vėsuoikiausiu išmėslu. Kartās liuob ė sosėvuožuos, bet ni vėinam vākou nebova laika veizietėis i anuos prėkštus, vėsė kou nuorint tēmpė, nešė, statė, griuovė, kielė i vėršo ė viel metė ont žemės... Ė nuoruoms nenuoruoms ana liuob torietė ožmėrštė sava vuožiūs, ė viel so vėsās liekė kavuotėis, gaudītė kėtus, statītė iš šakaliū truobas, kėima žardėinuo laipiuotė ont roustās. Magdelė bova ne tik greita, bet ė karīnga. Je koris vaikielis anou liuob ožgaus, tā jau skuolinga nepalėks, vėsumet vėskou – a būtom pīrags, a gumbs – atėdous so kaupo. Dieltuo so Magdelė vākā sogīvena taikė. Poikos ė laimings gīvenėms bova pas tou tievelė bruoli, bet laimė, kāp ka žėnā, nier omžėna. Pasėbėngė ana ė Magdelė.

Klumpės

Magdelės sesou Stasė bova ne iš kelma spėrta. Jiemė ana ė sosėdraugava so jauno ė poikio karīnīko, vuo neėlgā trokos so anou ė apsėženėjė. Anodo pasėlėka gīventė senuojuo Stasės tievū vėituo. Ė nuors Magdelės i veselė nieks nepavadėna, bet pu veselė tas anuos vīrs Jostīns neėlgā trokos ė saka:

– Staselė, vedom ėr dėdėlie negarbie, ka dabā tava sesou gīven kažkamė tuolėi ė to bemaž nieka aple anou nežėnā. Tō vėn anou atsėmėni, nier rami tava šėrdės. Rėk parsėvežtė. Lai būn ana pas vedom arba kamė nuorint ė pat, miestė, ka laiks nu laika galietomi anou bėnt matītė, esont rėkalou, ė sosėtėktė.

– Je tēp jau tau atruoda, darīkiau tēp, ka tam vākou būtom geriau, – pritarė Stasė, – Parsėvežkiau, vuo paskou matīsiau, kāp ė būs. Dous Dėivalis, sorokousem vėsė trīs.

Vėina dėina i dvėvėitė brėkelė pasėkinkės rauda komelė, apsėdarės paradėnės karīnīka drabužės ė išvažiou sau Justīns parsėvežtė Magdelės. Priš tou Stasė bova parašiosi laiška Magdelės gluobiejems, padiekavuojosi anėms ož Magdelės laikīma ė pranešosi, kumet atvažiuous anuos vīrs Magdelės pasėjimtė.

Ciuocė Agniežka, anuos vīrs ė kėtė nomėškė sviati pagarbė sotėka, pavaišėna. Ons atvežė vākams daug saldainiu, vėsuokiū pīragieliu. Par tas laukto vės tujau isėtaišė ciela būri draugū. Tievā ni so pėktomo neb-galiejė vākū nu anuo benogintė. Tou patė dėina Justīna nieks nebėšleida ni nomėi. Vuo rita meta, ka gerā išmėiguojė ė vėsė sokėla, Justīns saka Magdelė:

– Jau atėjė laiks atsėsveikintė. Dėina – so galo, vuo kels tuolėms. Važiousiau.

Magdelė, kap paugosi muotrėška, vėsėms padėvė ronka, padiekavuojė, vuo ka priėjė pri mažuojė Jozelė, tas paleida dūdas.

– As nenuolio, ka Magdelė isvazioutom, lai būn pas mumis... E-e-e... – ožkaukė vėso gerklė.

Magdelė prižadiejė greitā sogrīžtė. Jozelė biški apsėramėna, bet vės tėik isėkėba anā i ronka ė lig pat ilėpont i ratus anuos nepalėda, vākštiuojė karto. Magdelė tep pat ont šėrdelė bova ontgolės sunkos akmou, bet ana šėp tēp laikies, nepasėdevė liūdesiou ė atsėsveikėnont atruodė vėsā gerā. Tēp anodo ė išvažiava.

Līgės žingsnelės rėnuojint komelė, Magdelė bova daug laika apveizietė tou Stasės išrinktouji. Ons bova tuoks rimts vīrs, gražė ont šuona sobrauktās tomsės plaukās. Veids šėik tėik panašos i griūša, tik, žėnuomās, daug dėdiesnis ė ne tėik nopluoniejes i apatė. Ėš vėskuo ana soprata, ka Jostīns ėr biški muokīts. Rokavuos ons kažkāp kėtėp, ne tēp kap vėsė. „Gerā atruoda, – galvuojė mergātė, – graži vīra pasėrinka sesou, ėr i kou ė paveizietė. Sosėtėmpės, aukšts, so karininka drabužės, ont krūtėnė blėzg vėsuokėi makaruonelė ė joustelės, vuo ont petės prisiūtė iš medžėguos padarītė platuokė dėrželė. Parsėgnībės ons bova rodo ė platio uodėnio dėržo, vuo ont galvuos ožsėmuovės aukšta keporė, ont katruos tēp pat blėzgiejė poikos žėnklos. Magdelė atruodė, ka dabā jau ons nu vėskuo apgins ė dabā ana jau droušė gal važioutė ka ė i pasaulė krašta, je tik ons nuorietom... Magdelė, važioudama so tuokio gražio vīro, bova baisiausė patėnkin-ta ė laiminga, ka ons pats atvažiava parsėvežtė.

Bovė šeimėninkā rodėni, ka pėrka klumpės sava vākams, karto bova nopėrkė ė Magdelė. Klumpelė bova dailė nodažitė, vuo ont anās išmaliavuotė kažkuokiū žuoliū lapā, klumpiu kraštelė išrontitė vėinuodās lonkstītās brūkšnelės. Anā dėdėlė patėka tuos klumpės ė dabā, važioudama nomėi, ana

baisiausė dėdžiavuos, ka tor tuoki graži apava. Magdelė atruodė, ka kareivėškė joudė ė blėzgou batā, līgėnont so tuokiuoms klumpeliems, ėr vėi-nė niekā. Tuos klumpelės ne tik gražė atruodė, bet Magdelė bova ė dėdlė itėkosės – ėtont nemošė kuojū vėršaus, so anuoms galiejė liektė grėčiau, nego apsėavės kuokės kėtās trantās batās. Ė kuojė, i anas isėmuovos, vėsumet bova sausā ė šėltā.

Magdelė, atsėsiesdama šalėp karėninka, ka niekor klumpės negalietom pasėmestė, pasėdiejė anas tarp kuojū. Tēp anodo ė važiava, karts nu karta parsėmesdamė kuokio žuodio:

– Vėdo so Stasė sorokavuvov tavi pajimtė ė kor nuors miestė itaisītė, vuo gal to nuoriesi išmuoktė kuokė amata...

– Gal ė nuoriesio...

– A negailo palėktė tuoki būri vākū?

– Gailo, vuos neapsėkriuokiau. Gailo Jozelė, vedo vėn karto liuobav būtė. Kāp anam, vargšeliou, būs be monės...

Bevažioudams Justīns isėveiziejė, ka Magdelė i miesta vėžas ė medėnės klumpės. Teisībė, poikė nodažītas, bet klumpės. Ons pavuožuojė, pavuožuojė ė saka:

– A žėnā kou, Magdelė, to mūsa nomams negali darītė sarmatas. Aš tavės i sava nomus so medėniems klumpiems neisėleisio, nes mon nu žmuoniū diel tuokė tava apava būs baisi sarmata. Aš tau nopėrk-sio grīnuos skūruos gražius batelius. Kuokėi tik tau būs pri šėrdėis, tuokius galiesi iššėrinktė.

Ons, nieka daugiau nesakīdams ė nebveiziedams, tik sogrėbė tas klumpelės ė švīst, švīst i pake-lies griuovi. Nusvėidė ė pavarė grėčiau arkli. Ne tēp bovė: Magdelė tik plīkt iš lekontiū ratu, plompt i kelė dolkės ė atsėstuojojosi, krovėnās kelės noliekė pri sava klumpiu. Ratā sostuojė.

– A vel's tavi apsieda, galiejė galva nosėsoktė! Matā, vėsė kelė krovėnė...

Magdelė pri vėžėma sogrīža abėdvielem ronke-liem apsėkabėnos i sava klumpės.

– Mesk i griuovi, juk sakiau, ka neleisio sarmatas mūsa nomams darītė. Douk anus šėn, – ė puo-nevalė atiemė tas klumpės, padiejė ont kelė ė ipikės sotrīpė i šėpolelius. Magdelė isėkniausė sau i dėlnus ė baisiausė pradiejė sriūbautė. Ana jau tēp ožsėgava ė sopika ont Justīna, ka neklausk. Tuoks bešėrdis!

(Nukelta i 34 p.)

Ka anodo privažiava miesteli è ratà ivaziava i kèima, pèrmiausè Magdelè Stasè pasakè:

– Kam to muni parsèvežè, a aš prašiau? Mon è tèn bova gerà...

Stasè nieka nežènuojie aple tou ìviki, tà negaliejè soprastè dielkuo ta Magdelè tèt nepatènkinta. Parvažiava, matà, ašaruodama – tuo nebova bové.

– Kas ta če bebūs atsètèkès, kuoks šou kielì tau parbiega.. Juk vèsumet tèt liuobi nuorietè važioutè nomèi, iš kažkor juk liuobi parbiegtè. Kas ì?

– Tas tava vīrs tuokès gražès mona klumpelès išmetè i griuovi è dā sotrīpè... Kas anuo prašè?

– Nereikiejè tèt darītè. Lai bŭtom toriejosi tas klumpelès. Kam reikiejè trīptè? – jiemè vīrou prikaīštau Stasè.

– Nier bieduos, nerèk pŭstè moila borbola. Rī-tuo pat dousio piningū, lai nosèperk dailius batelius. A maduò, dabà pradies če pu truoba kaukščiutè so klumpiems? Èšgarsietomem ont vèsa miesta. Mon tuo narèk è tèt nebūs...

Pasèklusiosì Magdelè ožsèdarè geruosès truo-buos doris, kuī laika tèn paknepsuojè veina, vuo paskiau kap è ožmèrša nesotarèmus.

Apkalbas

Lig Magdelè parvažioujint tas Justīns jau bova gerà sosèdraugavès so miestelè puolicèjès nuovadas viršininko Dolskio. Ons toriejè dvè doktèris: Anè è Morta. Anuos èjè i pradiuos muokīkla è grètā jau toriejè anou pabèngtè. Anuo pati bova duora è garbinga, gīvena vèsā netuolèi nu Stasès. Anèi toriejè pasèstatè graži dvijū aukštu noma. Ka vèina karta Stasè èjè pas anus i svetius, nosèvedè è Magdelè. Stasè toukart tèms žmuonèms, ka Magdelè negèrdiejè, è papasakuojè, ka tor maža, padīkosè, kaprizinga, nikamè èlgiau nepabūnontè seseri è ka dabà ana gīven karto, tik netor ni kou dèrbtè, ni kor pasèdietè.

Grètā kažè kas miestelie, tèkriusè a ont jouka, a iš pavīda, dā paleida gands, ka Jostīns apsèžanèjè so mergātè, katra jau bova neb vèina, kažkamè augèna sava vāka, vuo dabà, matà, parsèvežè tou vāka jau è i sava nomus. Pliuotkà tèt smarkè èjè, ka vīrs vèina karta è paklausè sava patiuos, a tik ne teisībè žmuonès saka... Žènuomās, išsèaiškèna, ka vèsas tuos kalbas ìr laužtas iš pèršta, bet žmuonèms juk bornū neožriši è gerkliū neožkiši. Stasè mests kal-tènèms sava pìedsakus tep pat palèka – pu tuo ligo kuoks jouds debesis nosèleida ont anū nomū.

Tou laiko nuovadas viršininka šeimā reikiejè tuokiuos kap è kombarènès, kap è šeimuos tar-naitès. È ta viršininka pati paklausè Stasès, a ana nesotèktom išlèstè pas anus gīventè Magdelè. Pa-žadieje mergātè pas savi pajimtè è rūpintèis anou kap so sava gluobuotènè, išmuokītè vèskuo, kou rèk muokietè tuokè mergātè, tèt pat è skaitītè, rašītè. Stasè è anuos vīrou tas pasiūlìms patèka. Tik puonè Dolskienè, ka jau vèskou sorokava diel Magdelès, pasakè:

– Tam vākou aple mŭsa sosètarema nieka ne-prasètark, nu pat pradiuos vèskou tvarkīsio aš pati. Ka atès laiks, aš pati ožèsio pas Tamstas, pati pasè-rokousio so Magdelè, pati anou prisèkalbinsio. Ka vāks ì ožsèspīrès è savaronkèšks, rèk vèskou leistè tvarkītè anam patem. Tuokem vākou geriausè ì, ka, atèjos laikou, anam tik patari, vuo nosprèstè tor jau ana pati. Tik toukart gal bŭtè gerà, è ni pas vèina nebūs nikuokiū kaprizu.

Nuovadienè, praèjos keliuoms dèinuoms pu tuos kalbuos, ožèjè pas Stasè è ligo tarp kètkuo atsè-sieda šalèp Magdelès:

– A nenuorietomi kartās biški pasèsvečiou-tè pas mumis, paveizietè kàp gīvenam, kou dèrb mona doktèrelès, aš pati è tas stuors puons Dols-kis? A nenuorietomi dabà so monèm pavākštiau-tè è aplonkītè mumis?

– Eitiuo so tamisto, aš nuorio, bet rèk paklaustè, a leis Stasè.

Magdelè par tèik metu pri svetèmū žmuoniū jau bova pripratosi. Pu sava nomus è tarp soaugusiu vel-tèis anā jau bova baisè apkīriejè. È, ka tik išgèrda, ka anou vedas i naujè vèita, tèn, kor ìr tuokiū pat mer-gātiu kap ana, tujau pat sotèka. Stasè anā netrokdè.

Naus gīvenèms

Ka Doloskienè parsèvedè Magdelè, jau bova pu pèitu. Tujau pat anou pasvadinta pri stala. Šeimi-ninkè atnešè arbetas, kou tik iškeptū karštū è skaniū plinciu, idiejè braškiu ougīnès. Če jau Dolskè vèsè, vuo daugiausè tuos mergelkas, pradijè vaišintè Magdelè – vèsè rūpènuos, ka mergātè nu pat pèr-muos dèinuos pas anus patèktom è kumet nuors, ka jau pasiūluos, ka jau ana pati panuorietom pasèlèk-tè če gīventè pu vèsam.

Vīresniuojè Dolskiu mergātè, jau ketvèrtuokè, è ta mažesnuojè, trečiuokè, kap dvè žvakès vès sie-diejè è stuoviejè šalèp, kalbèna, pasakuojè Magdelè

aple muokikla è nomus. Anuoms mama tilè jau bova pasakiosi, ka pas anus ateis gīventè è padietè tvarkītèis vèina našlaitè. Bet reikiejè anā itèktè. È nu tuo, kàp dabà anuoms pavīks priijimtè mergātè, daug kas priklausīs. Anuos è nebèpaleida Magdelès, èjè karto so anou pu vèsas truobas, vèskou aiškèna, roka-vuos, ruodè, klausèniejè è patès pasakuojè. È anuos abèdvè bova linksmas, patènkintas è Magdelè tou dèina dèdliausè pas anas patèka. Vuo paskou puonè Dolskienè, ligo tarp kètkuo paklausè:

– No, Magdelè, a beatèisi pri mūsa rītuo dèina?

– Je Stasè leis, ateisio. Čè tamstas gerà gīvenat, mon pas tamstas patink. È abèdvè mergelès mon patink, so anuoms galletiuo è draugautè, è lakstītè, è buovītèis... Čè ir daug poikiū žaislū – aš tuokiū nikamè dā neso matiosi...

Stasè, žènuomàs, be dèdèliū prèkštu seseri išleida è ontruji karta, è trieti. Tèp Magdelè pu biški, pu biški è pradijè vākštuiotè pas Dolskius vuos ne kuožna dèina. Jou tuoliau, jou daugiau sosèdraugava ana so nuovadas viršininka mergātiems, sotarè è so anū mamò. Čè jau anā pradijè būtè geriau nekap sava nomūs pas Stasè è anuos vīra. Patèka tèi žmuonis è ana pu biški pradijè isètrauktè i tuos šeimuos gīvenèma. So anàs karto jau aptarèniejè, kou vèrs pèitams, kàp mergātès apsèdarīs eidamas i miesta, kou nopèrks, kèik kainous è kèik piningū parneš atgal... È vèn, ka jau vèskou aprokous, ès è dèrbtè, è i miesta, ka rèks kuo nuorintàs nopèrktè, vèsas trīs.

Magdelè vèn daugiau jiemè patèka è pati puonè Dolskienè. Ana bova tuoki neaukšta, bet è nestuora, nikumet nepīka, vèsumet è vèskou muokiejè pasakītè dailè. È savوسيems vèn liuob primins, ka je mergātès nuor būtè geruoms draugiams, Magdelè pèrmaiusè rèk vèskou paaiškintè, pasakītè, paruodītè.

Iš veida Dolskienè bova maluoni: joudū è gerū akiū, švelniū veida bruožu, galva apali, vèsumet tvarkingā sošokoutè è biški iš savès pasègarbanoujè kaštuonènè plaukā. Bova ana è pagarbuos verta muotrèška. Vuo tas anuos vīrs bova tuoks jau postuoris, vèn unipormouts, so aulènès batàs, aukšto puolicininka keporè. Bet ka ons vakaràs liuob apsèvèlktè kalata, tã liuob būs normalos, geruos šèrdèis puons. Magdelè anuo nebèjuojè è so anou liuob rokousès kap ligi so ligio. Vuo tèp jau šeimèninks bova vèsumet pasètèmpès, ožsèjiemès, anuo kombarīs toriejè būtè švaros, sotvarkīts, vèks sava vèituo. Anuo tievã bova vuokītè è ons pats bova

gèmès Vuokītèjuo. Bet čè, Lietovuo, anam tarnība èjè gerà, ožmuokiesnis tèp pat bova gers, tã niekor kètor gīvenè è dèrbtè ons nenuoriejè. Šeima tèp pat gīvena gerà, nieka anā netrūka.

Pu puoruos nedieliu vākštuiojèma atèjè dèina, ka šeimèninkè pavadèna Magdelè i sava mèigta-mouji kombari è saka:

– Pas muni, šètã čè, ont luovã, ir padieta Liuo-lès jopèlèlè. Derietom dã è anã, bet rasintàs kartàs ana è tau patèks?..

È tujau pat ontvèlka tou jopèlèlè Magdelè, apveiziejè kàp ana atruoda ont mènko è lèiso Magdelès kūnelio. Drabužielis bova tuoks poikos, dailè krimtous, so kvarbetkuom, ka Magdelè iš tuo džiaugsma è žada ožtraukè. Par vèsa sava omžio ana nieka geresnè nebova toriejosi. Kàp tuoks drabužielis mergātè galletom nepatèktè!? No è Dolskienè, gerà noveiziejosi è iš vèsū posiu patompiosi, patapšnuojosi, pabèngè:

– Je patink, gali pasèjimtè è nešiuotè... Vuo ka jau pas mumis tonkè ateiti è biški pri vèsū pripratã, so vèsàs jau sosèpažènã, rasintàs to galletomi sotvarkītè tou sava stuoruojè kavalieriaus kombari? È je kartàs anam bebūnont nomèi kuo nuors rèktom, è daugiau kou atneštè, noneštè, pašloustītè, patrintè grindis, a negalletomi padietè?..

– Gerà, gerà, šeimèninkelè, sotvarkīsio è tou kombari, è, je jau kuo šeimèninkou rèks, aš anam patarnausio.

Ka jau ta kuožna dèina iš nomū bevākštuiojènti mergātè pas nuovadas viršininka pradijè darboutèis è anã gerà ejuos, vèsè bova patènkintè, šeimèninkè viel pradijè šnekintè:

– Magdelè, jau vielã bier, je nebnuori, gali nomèi nebeitè. Untã, mergātiu kombarie, ir laisva luova, gali krèstè è išmèiguotè. So Stasè aš jau so-sètariau, ana leida è nepīks...

– Je Stasè nepīks, galio è parnakvuotè.

Tèp tatã nu tuo vakara Magdelè è palèka gīventè naujuo vèituo.

Bet toukart mažuojè darbèninkè dã nemuokiejè ni nieka duorã dèrbtè, ni žmuonèškã pri svetiū stala atsèsiestè. Nieks anã nerūpiejè, tebèbova ana dã vèsã maža è aple normali miesta žmuoniū gīvenèma nedaug kou tesoprata.

Dolskienè nu pat pradiū jiemè tou mergātè pu biški vèskuo muokītè. Ka jau Magdelè nebūtom iš-

(Nukelta i 36 p.)

skērta iš Dolskienės mergātiu, darbus ana liuob skērtē vēsuoms trims. Tā mažiausē liuob oždoutē tvarkītē svetiū kombari. Ons bova jou mažiau prinešams, mažiau če tereikiejē ē dērbtē. Vīresniuosēs pareiga bova priveizietē ē valītē mergātiu ē tievū mēigta-mūsius, vuo Magdelē palēka kaliduorio, vērtovē ē prausīkla. Vēsas mergātēs toriejē dērbtē pagal išgalēs. Vuo ta mergātiu muotina, ka vākā tvarkuos, vēn ožēt ē paveiz, kāp anuos ē kou dērb. Tonkē vēn liuob sostuos tā pri vēnuos, tā pri kētuos, pajims i ronkas skurli ē, trindama grindis a kou kētkou, paaiškins:

– Ne, ne, vākali, ne tēp terēk. Tēp tik novargsi ē nauduos nebūs, – pasaka ana ē paruoda, kāp rēk dērbtē. Vuo kartās paprašā iš tuos a kētuos kerties geriau so driegno skorlelio dolkelēs išvalītē – nešvarē tier, palongē a longa stēkla paragēn patrintē, pasiūluo nebējuotē moila – nojims rēibalus, lēngviau nosēplaus...

– Vuo če, matuot, kuokē diemē dā palēkuot, vuo paluovis... Ēkēt, ēkēt, mosintās vēsā dolkiu nevaliet. Va, tēp, va, matuot, diemies ni žīmies neblēka... Rēk gerā sojimtē skurli ē paspaustē, patrintē... Vuo je ē tas nepaded, gal pamoilintē ē ontra karta...

Kēta karta Dolskienē sosēsavadēn vēsas mergātēs pri stala: vēinā doud vīrēškas žekēs ožcēravuotē, ontrā – muotrēškas, tretē – kuoki ronkdarbi. Kartās vēsas sokēbosēs apveiz sava ē ne sava drabužius, luovu baltēnius ē jemas siūtē išsētraukosius gozēkus – kori i marškēnius, kori i ožvalkalus, kori i sermiega. Cēravuojē ē nu nešiuojēma bepraplīštontēs žekēs, ē vēskou kētkou. Siova vēsas – ni vēinā nikuokiū nuolaidu netaikē. Vēskou dērbā karto.

Ka mergātēs toriejē darba, neblēka laika ni išdikavēmams, ni lakstīmou pu kēima. Bet, ka darbavuos ne pu vēina, vuo vēsas karto pasērokoudamas, pajoukoudamas, mergātiems tēi darbā neliuob ikīrietē. Vuo Dolskienē bova vēn karto, je kas, tujau sīdas šalēp. Je darbs ēt gerā ē nieka narēk aišķintē, papasakuo anuoms kuoki notēkēma a pasaka. Mergātēs anuos klausuos, klausuos ē net ožmēršt, ka dērb. Jau tuokēs poikēs bova tuos pasakas, ka nedouk Viešpatie... Pas tus žmuonis Magdelē gīventē bova dēdēlē iduomē ē gerā – dēinas liekē vēina pu kētuos. Liuob darboutēis nemažā, bet nikumet neliuob būtē dēdēlē parvargosi.

Pu kuokē posmetē vēsas trīs išmuoka gerā priveizietē ē tvarkītē truobas, plautē vēršotēnius ē aptēnius drabužius, bielīzna, padēngtē ē aptarnautē svetiū stala. Vuo pu tuo mergātēs jau išmuoka ē sta-

la papouštē, ē pīraga soraikītē, gražē i torielkelēs sodieliuotē biskvitus, saluotus prīskuonēniems žuoleliems papouštē. Nikatra šeimēninkēs duktie tuo vēituo negaliejē aplēnktē Magdelēs. Ana ē iš patiū nieku liuob sogalvuos ē padarīs iduomiausiu paraitīmu, pagražēnēmu ē tēp, ka tas stals, vākali, šalēp atsēstuojos, kap veizietēis veiziesēs ē trauks akis.

– To, vākali, ont tuokiū dalīku tori tēkra talēnta, – vēsumet anou liuob pagērs Dolskienē.

Sunkiausē Magdelē pērmuom nedieliem bova vērtovie. Pradiuo Dolskienē vēskou dērbā pati ē mergātiems liuob aišķintē, kou ē kumet ē diel kuo dara. Pu kēik laika ana šēik tēik darba jau liuob doutē ē augintēnē, ē sava dēdesnējē: minkītē tešla, sopjaustītē mēsa, darītē pīragieliu formas. Paskou jau reikiejē ē pīragou pečio išsēkūrintē, ožmaištē ē išraugintē tešla, i anou mēgduolus, agounas ē kētkou sodietē. Atējē eilie ē tortou, ē vēsuokiū gīvuliū mēsuoms, vēralams. Magdelē, bebūdamā pas Dolskius, praējē vēsa geruos šeimīninkēs muokīkla. Ka jau kēik pasēmuokē ē priprata, anā tuo vērtovie pradiejē ē patēktē – jau bebova vēinē joukā išvērtē ē iškeptē, padietē valgi ont stala. Vērtovie liuob soksēs ligo kuoks vējorks...

Pats bjauriausis dalīks bova sosētvarķītē so ognē. Biški neapsēveiziejē, ēlgiau somirkčīuojē akimis, jau tau ē apdegē pīrags a torts, jau sogadēnā valgi. Iēiti i vērtovē ē tori būtē ronkas ontķēsēs, rēk gelžēnē kontrībē torietē, vēsor sospietē, vēskou laiko pašautē ē, ka gerā iškepē, laiko išimtē.

– So ognelē rēk sosēgīventē ē pasērašītē sotarti, – liuob joukās sakīs Dolskienē, – toukart nieks neprīsvēls, nedegs, valgis būs iškepēs, kvēpous ē skanos...

Magdelē priprata vēskou dietēis i galva, nes nuoriejē vēskuo pramuoktē, ka paskou, ka jau ap-sēžanīs, gālietom taisītēis sau, vuo rasintās iš tuo ē gīventē. Juk geras gaspadēnēs patuorēs nemietliuojēs. Ē ka anou Dolskienē liuob pagērtē, Magdelē patē šērdi gluostē, nieka daugiau nebreikiejē.

Šeimēninkē storuojuos būtē mergāte kap tēkra muotēna, ožlaikē anou kap sava dokteris. Pu daug metu Magdelē, prisēmēnosi tou gīvenēma, Dolskienē liuob sakītē:

– Tamsta – mona muokītuojē. Vēsumet bovā mon dēdēlē gera. Aš ož tou tamistā lig pat om-žiaus gala būsio baisiausē diekinga. Nikumet tuo neužmēršto ē tonkē vēn, noējosi i bažnīcē, pasēmelso ož Tamstas dūšelē..

Pas tus žmuonis aplinkou nebova dīkēnie-

jėntiu vākū ē Magdelē atprata nu betėkslė šlais-
tīmuos. Pagal Dolskienės nostatīta tvarka dabā
vėsor trīs mergātės toriejė ētė karto, laukė karto
ravietė darželius, šloutė takelius. Nebėbova ku-
met be rėkala trasiuotė ē pu kėima. Ligo tuo ē ne-
breikiejė, nes mergātė jau bova augesnė. Vėsa laika
šeimėninkė liuob laikītė anou pu akim.

Magdelė būnont pas Dolskius nikumet ne-
reikiejė galvuotė aple sava drabuži. Atėt rodou
a žėima, šeimėninkė tujau sava augintėnė vedas
i krautovė, noperk kaliuošius, tūbus a batelius.
Perk sava doktėrimis, perk karto ē anā. Vuo je jau
lėikt kas nenopliešts nu tuos vīresniuosės, tā ē tas
jau palėikt pabėngtė nonešiuotė. Magdelė pagal
sava augoma bova nedėdėlie ē anā liuob derietė
vėsė mergātiu drabužė. Toriejė augintėnė ē vėina
kėta geriesni drabuži, naujesnius batelius, ka jau
neėšėskėrtom iš vėsuos Dolskiu šeimīnas, ka ga-
lietom vėsor so anās ētė karto, ka sotėktė žmuonės
nieka negalietom priėkėštė. Ė, ka jau kuoks svetīs
atės, tā šeimėninkā vėsumet liuob sakītė:

– Ė vėsas trīs mūsa dokteris... – Vuo je anėi ne-
vierīs, dā pridors:

– Kėinuo žardėinuo avis ganuos, tuo žmuogaus
anuos ē ī...

Pagīvenos pas nuovadas viršininka kelis metus,
Magdelė pradiejė vėrstė i dailė mergātė. Atsėtaisė,
kūna formas pradiejė muoterėškietė, pasėdarė pa-
trauklesnė. Parīškiejė ē ont akiū vėršaus bovė pluo-
nė tomsė ontakė. Anuos akis bova maluonė rodas,
gīvas ē gėlės. Dailės vingės noapaliejė ligo biški
papotė anuos žondelė. Poikės bova ē kėik stuoras,
biški i šuonus platiejėntės, ligo geltuonāsis borbu-
lis sosėčiauposės lūpelės. Ketorkampi anuos vei-
dieli poušė garbanuotėis linkė, par galvuos vėdori
parsklėstė ē vėslė, ont petiū krentou tomsė plaukā.
Ka jau pru šali liuob ēs kuoks sopratingiesnis vaikis,
ons, vėskou ožmėršės, liuob stabtelies ē pagalvuos:
„A matā, kuoki, ka ē nedėdlie, bet nu patėis kelma
straini ē vėliuojėntė ta mergātė.“ Žėnuomās, konėgā
bažnīčiuos katalėkams liuob draustė tuokės švėn-
tvagėškas mintės, bet ka anuos i galva liuob atėtė
patės – gal anas liuob aneštė ē pats liucipierios...
Ė ėe ni besėlaižontė vīrėška, ni dailiuos, nekaltuos
mergātės nikuokiuom nuodiemiem apkaltintė
nieks nebūtom galiejės. Vėskas bova sava vėituo.

Magdelė, begīvendama pas Dolskius, daug kou

ožmėrša, neblėka ni anuos tuo ožsėspīrėma, tā grėtā
jau nieks ē nebatmėnė, ka ana kumet nuors onkstiau
būtom bovosi kuoki nesorokoujema a neklaužada.

No, vuo iš tėkrūju Magdelė pas nuovadas vir-
šininka ne šėp sau dounelė valgė, vuo tarnava, bet
tas anā nie toukart, vāko būnont, nie paskou tēp
neatruodė. Bova sosėgīvenosi so tou šeimo, nejau-
tė nikuokė trūkoma, toriejė bėndrus rėkalus ē anā
ėe bova gerā.

Vėina karta atējė ē tuokė dėina, ka Dolskiu
soteikė aukštiesni puolicininka laipsni ē anėms
reikiejė keltėis gīventė i kėta miesta – dėdliesni
apskritėis cėntra. Šeimininkė dėdlė nuoriejė, ka
karto važiuotom ē Magdelė, bet reikiejė ē anuos
patiuos atsėklaustė:

– Kāp dabā darīsem, a to važiousi so mumis?

Magdelė bova jau prisėrėšosi pri tuos šeimuos,
ėe anā bova jau kap ontrėijė nomā. Važiuotė nuorie-
jė, bet vės tėik noėjė pasėtartė so seserė:

– Mona puonė važiou i miesta, nuorietiuo va-
žioutė ē aš.

– Gerā, važiouk. So tās žmuonim tavi išleido be
kuokė šėrdėis skausma. Aš ženau, ka so anās to ne-
prapolsi, anėi tavės nikumet neaplės, nepames. Tik
tuos muotrėškas klausīk ē „puonė“ anuos nebva-
dink, ana dėdlė tuo nenuor. Vadink Anė – poikos
lietovėšks vards. Je jau so anās važiousi, tā pasėrīžk
dā daugiau anuos klausītė. Jau klausīk, diekės i galva
vėskou, kou ana tau saka ē neožmėršk. Ka pamės-
lėjo, kuoki to pas anus noejė ē kuoki dabā esi, ne-
rondo ni so kou bepaligintė. Bovā kāp naktės, vuo
dabā pasėdarė kap švėisos spindulielis. Juk to ē pati
sopronti, kuokėi anėi tau ī. To iš anū sau nikumet
nieka prasta neėšgėrsi ē vėskou gali priijimtė ož
grīna grīniausi pininga. Anėi netor šėrdie tau pėk-
toma. Esi dabā kap ē anū patiū vāks – pavalgiosi,
apdarīta, papoušta... Veiziek, tik nieka neožkabink,
būk anėms atvėra, sāžėninga ē teisinga.

Seserėis žuodius Magdelė papiemė i patė šėrdi,
bet nesoprata, dielkuo kėtėp nego onkstiau torie-
tom vadintė sava šeimėninkė. Juk ana bova ne kuokė
draugė, ne gėmėnaitė. Ė pamėslėjė savie: „Aš anou
vės tėik vadinsio puonė, ē vėskas.“ Vuo diel kėtkuo
seserėis paklausė, ē tuoliau gīvendama pas Dolskius
laikies tū anuos prisakīmu.

(Nukelta i 38 p.)

Muokslā

Vēina vasaras dēina vēsa Dolskiu šeimīna parsēkielē i apskrētēis cēntra. Bova tēn miests kap miests, bet če bova dēdesnē kombarē. Anus reikiejē tik patēms pagal sava nuora sosēremontoutē ē sosētvarķītē. Dērba vēsas, tik viršininks vēn ējē i darba. Grētā vēn išsēdažē lobas ē grindis, išsēlēpdē sēinas naujēs abiecēs. Pu remonta vēsē kombarē naujē nošvēta.

Vēsuoms trims mergātiems devē vēina mēigta-mouji kombari, vēina pasējiemē anēi patis. Lēka geruojē truoba, vīra darba kombarīs ē dā do. Mergātēs tās metās dā tebējē i muokīkla. Anelē bova ožvēs aukštesnē ē ējē jau i tretē gimnazējēs klasē, vuo Morta – i pērma. Trīs mergātēs gerā sotarē, karto liuob ētē pavākštuiotē ē vēsē, kas gerā nežēnuojē anū gīvenēma, liuob mēslītē, ka vēsas trīs mergātēs ī Dolskē dokterīs.

Bova ē šiuokiū tuokiū skērtomu. Magdelē ēr būtom nuoriejosi ētē i muokīkla, bet Dolskē anuos nelēda. Muokīkla brongē kaštava, vuo juk reikiejē, ka kas nuorintās ostaunē būtom ē nomēi, ka kētē torietom laisva kuojē. Ē ta nomēškē bova ne kas nuors kēta, vuo Magdelē.

Bet jau nebova ē tēp, ka Magdelē nelēstom ni paveizietē i kninga. Vuo kēik ana jau išmuoka, be-veiziedama i Dolsku dokterū kningas ē sāsvenius, tā daugiau kap kuri kēta savamuokslē. Liuob priķēbs ē Dolskē, anū dokteris. Skaitītē ē rašītē muokē pati šeimēninkē. Jem margātiu kningas ē muokēn:

– Magdelē, skaitīkiau tuoliau. Va, čēštā pabēngiev. Diekiau tuoliau tus žuodius, lavinkiavuos...

Skaita ta Mortelē, skaita ē Magdelē, ana priraša sāsvenī, Magdelē neatsēlēikt... Abēdvē karto. Ē tēp ne vēina dēina, vuo kelis mienesius, ciela posmeti. Dokteris rīta meta išēt i muokīkla, vuo Magdelē palēikt nomūs jau so tou puonē. Vuo je ī kuoki laisvesnē mēnota, tujau siedas skaitītē a rašītē. Ē Magdelē pradiejē skaitītē ne tik „Aušrelē“, bet ē laikraštius, ē vēsuokius duokamēntus. Galiejē kou benuoriedama ē parašītē. Par Velīkas parašē laiška ē seserēi, pasveikēna. Vuo ta atrašē: „Soskaitiau, diekou ož sveikēnēmus, bet jau rašā kap so vēštas kuojē...“ So vēštas a ne so vēštas, bet parašā ē kēts žmuogos jau gal soskaitītē...

Magdelē nieks nerašē ni pēnketu, ni dvejetu. Kāp paskaitē, kāp parašē – bova gerā. Svarbiausē, ka rašē, ka pažēna raidēs ē muokiejē sodietē žuodi.

Vuo paskou puonē Dolskienē pasakē:

– Pramuokā. Skaitā ē rašā jau kap senē. Jau nebēpražūsi, rēkalou esont vēskou parskaitīsi, soskai-čiousi, soprasi, nebūsi beraštē.

Paauglīstē

Mergātēs ne vēn dērba ē muokies. Tonkē vēn anuos liuob išēs ē pasēvākštuiotē miesta gatviems, i netuolēi bovosi miesta parka. Dolskienē liuob pasakīs, kamē gal vākštuiotē, so kou rēk mandagē pasērokoutē ē kumet vēsas trīs tor parētē nomēi. Daugiausē liuob išētē jau ont vakara, ka anuos būs išmuokosēs pamuokas, vuo Magdelē apsēdērbo-si dēinuos darbus. Ēšētont jau apsēvēlks geresnēs drabužēs, jau pasēpouš. Ēšlēsdama šeimēninkē vē-suoms trims dā pasakīs:

– Mergātēs, ka neužsēvestomēt so gatvēs ē kēima palkūzas. Žēnuokēties, kas esat ē so kou galēt, vuo so kou netorēt draugautē. Nemažas besat ē tvarkīki-ties tēp, ka mūsa nomams nebūtom sarmatas...

Vākštuiojē anuos sava būreliē, nikumet ne-skīries. Ēdamas pajoukous, pasēveiz i kētus, vuo je sotēks sau līgus, tā ē ruoda pabrauk. Kartās ē kuoks gimnazists a kelē liuob prisēstatīs ē, kap mēita prarējē, ēs iš paskuos, kažēn dielkuo bējuo-damē ē prisēartintē. Kap če prisēartinsi, juk ēt ne kuokēs lopatēs mergas, vuo miesta nuovadas virši-ninka vākā, ē joukā, brač, so tuokiuom tier mažē. Bet vēs tēik, ka ē iš tuoliau, anēi beidamē brauks so mergātiems ruoda. Daugiausē, žēnuomās, so tou vīresnioujē gimnazistē – Anē. Ka tik tievā negērd, ana, pasēruoda, tor lonksti ē ašri lēižovi, kert, kāp atruoda Magdelē, ligo būtom sens mēška kērties. Ožsēmuo kap so gelžēnio kērvio, nie vēinam ne-lēd vediuotē savēs ož nuosēs. Žēnuomās, tas kēr-tēms jau nier lig kaula a lig kraujē, bet tuoks, kap nedēdliuos bētelēs dūris, tik pavēršiou, tik skūrā sojau dintē ē ka dā daugiau pradietom nēižietē... Bet mergātēs vēsa laika atsēmēn ē muotinas prī-sakīmus, tad i dēdēlēs ruodas nie so vēino neit. Ka ē kēik ta dēdliuojē žaibou sava joudžaliem ē gra-žiuom akim, vēliuo šēlto balselio tus kavalierātius, bet kol mergātēs parēt lig kēima vartieliu, anēi vēsē kažkor prapol, išsēlaksta – vēsēms kažkāp at-sērond skobiū ē svarbiū rēkalū...

(Tēsinīs kētūs numeriūs)